

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบลในเขตศึกษา ๑๐
๒. เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบลในเขตศึกษา ๑๐
๓. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารโรงเรียนระหว่างกลุ่มผู้บริหาร กับกลุ่มนักวิชาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยบุคคล ๒ กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหาร กับกลุ่มนักวิชาการ จากโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล ในเขตศึกษา ๑๐ ที่เปิดสอนในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ถึงชั้น ม.ศ.๓ ทุกโรงเรียน จำนวน ๔๓ โรงเรียน โดยกลุ่มผู้บริหารที่เป็นประชากรซึ่งได้แก่ครูใหญ่ และอาจารย์ใหญ่ ทั้งหมด จำนวน ๔๓ คน ส่วนนักวิชาการได้แก่ครูผู้สอน สุ่มมารอยละ ๕๐ ของจำนวนนักวิชาการในโรงเรียนที่เป็นประชากร เป็นจำนวน ๓๖๓ คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple random sampling) รวมตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ๔๐๖ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ๑ ชุด แบ่งเป็น ๓ ตอน คือ ตอนที่ ๑ ตามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔ ข้อ ตอนที่ ๒ ตามเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาที่โรงเรียนจัดทำ จำนวน ๕ ข้อ และตอนที่ ๓ ตามเกี่ยวกับ

ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมงานบริหารการศึกษา ๕ ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ และการบริหารงานคานความสัมพันธ์กับชุมชน จำนวน ๖๐ ชุด และมีคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในการบริหารงานโรงเรียน ในตอนท้ายของคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทั้งหมดไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยทางไปรษณีย์ และขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในการเก็บรวบรวมส่งคืนซึ่งผู้วิจัยโดยทางไปรษณีย์เช่นกัน แบบสอบถามที่ส่งไปรวมทั้งสิ้น ๔๐๖ ฉบับ ได้รับคืน ๓๕๕ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๘๒ เป็นของผู้บริหาร ๓๕ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๖ เป็นของนักวิชาการ ๓๒๐ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๑๕

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลส่วนตัว กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนักวิชาการ จำแนกตามเพศ อายุ อายุราชการ และวุฒิทางการศึกษา โดยใช้การร้อยละ

งานบริหารการศึกษาที่โรงเรียนจัดทำวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การร้อยละ

ปัญหาการบริหารโรงเรียนและเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และอัตราส่วนวิกฤต (t) รวมทั้งเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานอื่น ๆ ในโรงเรียน ซึ่งรวบรวมได้จากการตอบคำถามปลายเปิด

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ ในจำนวนตัวอย่าง ๓๕๕ คน เป็นชาย ๒๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๖๕ เป็นหญิง ๑๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓๕ ในจำนวนผู้บริหาร ๓๕ คน ไม่มีผู้

บริหารที่เป็นเพศหญิงเลย ส่วนนักวิชาการ เป็นชาย ๒๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๓๕ เป็นหญิง ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖๕

๒. อายุ ในจำนวนตัวอย่าง ๓๕๕ คน ผู้มีอายุ ๒๑-๓๐ ปี มีจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน ๒๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๒๓ สำหรับผู้บริหาร ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี มีจำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๔ ของกลุ่มผู้บริหาร นักวิชาการ ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง ๒๑-๓๐ ปี มีจำนวน ๒๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๒๕ ของกลุ่มนักวิชาการ

๓. อายุราชการ ในจำนวนตัวอย่างทั้งหมด ๓๕๕ คน ผู้มีอายุอยู่ในช่วง ๑-๕ ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ ๒๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๘๒ ผู้บริหารมีอายุราชการอยู่ในช่วง ๖-๑๐ ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๖ แต่เกินกว่าครึ่งหนึ่งมีอายุราชการตั้งแต่ ๑๑ ปี ขึ้นไป ส่วนนักวิชาการส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ในช่วง ๑-๕ ปี มีจำนวน ๒๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๘๖

๔. วุฒิทางการศึกษา ในจำนวนตัวอย่าง ๓๕๕ คน ผู้มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด คือ ๒๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๐๑ ส่วนผู้มีวุฒิปริญญาโทมีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๖ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี มีจำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๓ ของกลุ่มผู้บริหาร และมีผู้บริหารที่มีวุฒิปริญญาโทเพียง ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๑๓ ส่วนนักวิชาการ มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นส่วนใหญ่ คือมีจำนวนถึง ๒๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๕๔ ของกลุ่มนักวิชาการ

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาที่โรงเรียนจัดทำ

๑. เกี่ยวกับนโยบายในการดำเนินงานของโรงเรียนในฐานะโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล รวบรวมได้จากการสอบถามสอบถามปลายเปิด คือ จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เป็นศูนย์กลางทางวิชาการของชุมชน รวมถึงกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น และขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน พัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพทางวิชาการใกล้เคียงกับโรงเรียนระดับอำเภอ และจังหวัดเพื่อความ

เสมอภาคทางการศึกษา และปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน

๒. การจัดทำแผนภูมิแสดงสายงานในการบริหารโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ จำนวน ๒๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๖๑ ตอบว่า มีการจัดทำแผนภูมิแสดงสายงานในการบริหารโรงเรียน ส่วนจำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔๒ ตอบว่าไม่มีการจัดทำแผนภูมิแสดงสายงานในการบริหารโรงเรียน

๓. เกี่ยวกับการ เปิดสอนวิชาอาชีพให้กับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับตำบล ส่วนใหญ่ได้มีการเปิดสอน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒๕๖ คน จาก ๓๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๘๕ สำหรับวิชาอาชีพที่เปิดสอนในโรงเรียนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด เรียงลำดับจากผู้ตอบมากไปหาน้อยได้ดังนี้ วิชาในหมวดเกษตรกรรม หมวดคหกรรม ซึ่งได้แก่ วิชา อาหาร ตักเย็บเสื้อผ้า และถักทอ หมวดวงอุตสาหกรรมได้แก่ งานไฟฟ้า งานโลหะ และงานไม้ หมวดวิชาศิลปหัตถกรรม ได้แก่วิชางานปูน และเครื่องปั้นดินเผา

๔. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่โรงเรียนจัดทำ เป็นลำดับมากและรองลงมาคือ วางแผนงานทางวิชาการ จัดโปรแกรมการเรียน และปรับปรุงการเรียนการสอนล่วงหน้า คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๓๗ และการกำหนดนโยบายในการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจนให้ครูไต่ถามล่วงหน้า คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘๘ ส่วนข้อที่ว่า จัดให้มีการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน มีการจัดทำน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖๐

๕. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่โรงเรียนจัดทำ เป็นลำดับมากและรองลงมาคือ ให้โอกาสครูได้เข้าร่วมประชุมสัมมนา หรืออบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๓๐ และสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนไปศึกษาดูงานในกฎเกณฑ์ที่กรมกำหนดให้ คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๗๐ ส่วนข้อที่ว่า จัดทำเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของครู เพื่อเฝ้าพิจารณาความดีความชอบ มีการจัดทำน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๗๘

๖. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนที่โรงเรียนจัดทำ เป็นลำดับมาก และรองลงมาคือ วางแผนรับนักเรียนใหม่ประจำปี คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๖ และจัดบริการแนะแนวแก่นักเรียน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕๑ ส่วนข้อที่ว่า สักรวจความต้องการ

ที่จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในชุมชน และจัดทำประวัตินักเรียน มีการจัดทำนอຍ และนอຍที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕๔ และ ๓.๐๖

๗. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานธุรการที่โรงเรียนจัดทำเป็นลำดับมาก และรองลงมาคือ จักหน้าบัญชีวัสดุครุภัณฑ์เกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ได้ในกิจกรรมที่มีอยู่ในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๖๘ และจัดหาทะเบียนหรือหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัตินักเรียน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๘๓ ส่วนข้อที่ว่า จัดทำตารางการมอบหมายงานประจำ และงานพิเศษให้ครู มีการจัดทำนอຍที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๔

๘. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สิ่งที่ปฏิบัติมากและรองลงมาคือ จัดงานประเพณีต่าง ๆ รวมทั้งท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๐๘ และชุมชนบริจาคเงินหรือวัสดุต่าง ๆ เพื่อช่วยสร้างและปรับปรุงโรงเรียนนอຍ ๆ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๖๕ ส่วนข้อที่ว่า โรงเรียนจัดให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตแก่ชุมชน และโรงเรียนขอแหล่งอาชีพในชุมชนเป็นประโยชน์ต่อการฝึกอาชีพของนักเรียน มีการจัดทำนอຍ และนอຍที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗๑ และ ๑๖.๑๕

๙. เกี่ยวกับการใช้เวลาของโรงเรียนในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ทั้ง ๕ ด้าน ปรากฏว่า เวลาที่ใช้เน้นหนักในด้านต่าง ๆ เรียงตามลำดับดังนี้ การบริหารงานวิชาการเป็นลำดับ ๑ งานธุรการเป็นลำดับ ๒ งานด้านกิจการนักเรียนเป็นลำดับ ๓ งานบริหารบุคคลเป็นลำดับ ๔ และงานบริหารที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นลำดับ ๕

ตอนที่ ๓ ก. ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมประจำตำบลทั้ง ๕ ตำบลตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนักวิชาการ

๑. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนักวิชาการ โดยส่วนรวมแล้วเห็นว่า การบริหารงานวิชาการมีใ้ครูอยู่ในเกณฑ์นอຍ ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับการจัดหาตำราอ่านประกอบเพื่อใ้ให้นักเรียนได้ศึกษาความควยตัวเอง การปรับปรุงการใช้หลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และการจัดวารสาร เอกสาร และตำราทางวิชาการไว้ใ้ครูใ้มีโอกาส

คนควาเพิ่มเติม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๒ กลุ่ม มีความเห็นว่า เป็นปัญหามาก

๒. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนักวิชาการ โดยส่วนรวมแล้ว เห็นว่า การบริหารงานบุคคลมีปัญหายุ่งในเกณฑ์น้อย ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับ การจัดสรรอัตราครูให้กับโรงเรียนในตรงกับความต้องการของโรงเรียน และครูในโรงเรียนแสดงความสามารถจะโอนย้ายไปอยู่ในโรงเรียนประจำอำเภอ จังหวัด หรือจังหวัดอื่น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๒ กลุ่มมีความเห็นว่า เป็นปัญหามาก และมีข้อที่น่าสังเกตุเกี่ยวกับข้อที่ว่าทางราชการจัดมาพบักครูให้ไม่เพียงพอกับความจำเป็นของครูในโรงเรียน กลุ่มผู้บริหาร เห็นว่ามีปัญหามาก แต่กลุ่มนักวิชาการ เห็นว่ามีปัญหาน้อย

๓. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนักวิชาการ โดยส่วนรวมแล้วเห็นว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน มีปัญหายุ่งในเกณฑ์น้อย ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับตารางบุคลากรที่เหมาะสมในการบริหารกิจการนักเรียนซึ่งมีปัญหามาก และเป็นข้อที่น่าสังเกตุเกี่ยวกับข้อที่ว่า การจัดทำทะเบียนประวัติคานการ เรียบ ความประพฤติ สุขภาพ และปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ เรียบร้อยพร้อมที่จะนำมาใช้ได้ และการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีความขาดแคลน กลุ่มผู้บริหาร เห็นว่ามีปัญหามาก แต่กลุ่มนักวิชาการ เห็นว่ามีปัญหาน้อย

๔. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานธุรการ ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนักวิชาการ โดยส่วนรวมแล้วเห็นว่า การบริหารงานธุรการมีปัญหายุ่งในเกณฑ์น้อย ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับงบประมาณประจำปีทางโรงเรียนได้รับ ซึ่งมีปัญหามาก และเป็นข้อที่น่าสังเกตุเกี่ยวกับข้อที่ว่า การขาดแคลนบุคลากรที่ทำหน้าที่งานธุรการของโรงเรียน กลุ่มผู้บริหาร เห็นว่ามีปัญหามาก แต่กลุ่มนักวิชาการ เห็นว่ามีปัญหาน้อย

๕. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนักวิชาการ โดยส่วนรวมแล้วเห็นว่า การบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีปัญหายุ่งในเกณฑ์น้อย ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับการให้แหล่งอาชีพในชุมชนเป็นประโยชน์ต่อการฝึกอาชีพของนักเรียน ซึ่งมีปัญหามาก และเป็นข้อที่น่าสังเกตุว่า เกี่ยวกับข้อที่ว่า การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในชุมชนมา เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่คณะครูและนักเรียน

กลุ่มผู้บริหาร เห็นว่า เป็นปัญหามาก ส่วนข้อที่ ๖ การจัดการให้ความรู้ เพื่อ เป็นประโยชน์
ต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น กลุ่มผู้บริหาร เห็นว่า เป็นปัญหาน้อย แต่กลุ่มนักวิชาการ เห็น
ว่า เป็นปัญหามาก

ข. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานโรง-
เรียนมัธยมศึกษา ระดับตำบลทั้ง ๕ ตำบล ระหว่างกลุ่มผู้บริหาร กับกลุ่มนักวิชาการ ปรากฏ
ผลดังนี้

๑. การบริหารวิชาการ ทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มนักวิชาการ มี
ความเห็นสอดคล้องตรงกันว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

๒. การบริหารงานบุคคล กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มนักวิชาการมี
ความเห็นแตกต่างกัน เชื่อมั่นได้ระดับความมีนัยสำคัญ .๐๑ โดยกลุ่มผู้บริหารมีความเห็น
เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย คอนไปทางน้อยที่สุด ส่วนกลุ่มนักวิชาการมีความเห็นว่าเป็นปัญหา
อยู่ในระดับน้อย

๓. การบริหารงานกิจการนักเรียน กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนัก
วิชาการ มีความเห็นแตกต่างกัน เชื่อมั่นได้ระดับความมีนัยสำคัญ .๐๕ โดยกลุ่มผู้บริหาร
มีความเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ส่วนกลุ่มนักวิชาการมีความเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยคอนไปทาง
เป็นปัญหามาก

๔. การบริหารงานธุรการ ทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มนักวิชาการ
มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่าเป็นปัญหาน้อย

๕. การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มผู้บริหารและ
กลุ่มนักวิชาการมีความเห็นแตกต่างกัน เชื่อมั่นได้ระดับความมีนัยสำคัญ .๐๑ โดยกลุ่มผู้
บริหารมีความเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ส่วนกลุ่มนักวิชาการมีความเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยคอน
ไปทาง เป็นปัญหามาก

ค. ปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนที่รวบรวมได้จากการ
ตอบคำถามปลายเปิด มีดังนี้คือ ขาดบุคลากรที่มีวุฒิสอง ครูไม่อยากบรรจุในโรงเรียนมัธยม

ศึกษาระดับตำบล และที่บรรจุอยู่แล้วก็พยายามขยายไปสอนระดับอำเภอหรือจังหวัด จำนวนนักเรียนที่เข้ามาเรียนมีจำนวนน้อยกว่าที่กระทรวงศึกษาธิการตั้ง เป้าหมายไว้ ชาติอาคารเรียนถาวร โรงฝึกงาน และวัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนตั้งอยู่ทางไกลหมู่บ้าน ไม่สะดวกต่อการเดินทางของเด็ก นอกจากนั้นบางโรงเรียนยังมีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินที่ประชาชนไม่ยอมขายออกจากที่ดินของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ ๑ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชายมากกว่าหญิง โดยเฉพาะผู้บริหาร เป็นเพศชายล้วน เนื่องจากโรงเรียนมัธยมประจำตำบลส่วนใหญ่อยู่ทางไกล และอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ไม่สะดวกและปลอดภัยสำหรับสตรีเพศ ซึ่งสอดคล้องกับสังคม และวัฒนธรรมไทย ไม่เคยอนุญาตให้สตรีเพศประสบความสำเร็จมากนัก ในด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง ๒๑ ถึง ๓๐ ปี มากที่สุด (ร้อยละ ๓๘.๒๘) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลเพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ จึงมีการเปิดรับอาจารย์ใหม่ที่เพิ่งจบการศึกษามาเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นผู้บริหาร ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑ ถึง ๔๐ ปี ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่จะเป็นผู้บริหารจะต้องมีประสบการณ์และงานการทำงานในโรงเรียนมานานพอสมควรซึ่งตรงกับผลการวิจัยในเรื่องอายุราชการที่ผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุราชการตั้งแต่ ๑๑ ปี ขึ้นไป แคนักวิชาการซึ่งใดแก่ครูจะมีอายุราชการอยู่ระหว่าง ๑ ถึง ๕ ปี มากที่สุดในด้านวุฒิทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ยกเว้นผู้บริหารซึ่งมีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาพิจารณาหาทางปรับปรุงเกี่ยวกับวุฒิของครูอาจารย์ให้สูงขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในการที่จะสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับท้องถิ่น ในส่วนหนึ่งของความเสมอภาคทางการศึกษา ก็คือคุณภาพของการศึกษา และคุณภาพของการศึกษาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีครู อาจารย์ที่ดีเพราะครู อาจารย์กับคุณภาพของการศึกษาเป็นของคู่กันดังนั้นจึงน่าที่จะสนับสนุนให้วิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัยตามท้องถิ่นต่าง ๆ ใต้เปิดโอกาสให้ครูประจำการ

ในท้องถิ่นได้ศึกษาต่อ โดยวิทยาลัยครูควร เวิร์กการจัดการศึกษาภาคขยาย หรือจัดหลักสูตร การศึกษาในภาคค่ำ และวันหยุดแก่ครูประจำการ

ตอนที่ ๒ เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาที่โรงเรียนได้จัดทำ

เกี่ยวกับนโยบายในการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล ที่รวบรวมได้จากการตอบแบบสอบถาม มีว่า โรงเรียนต้องการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เป็นศูนย์กลางของชุมชน รวมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพใกล้เคียงกับโรงเรียนระดับอำเภอ และจังหวัด เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา แสดงให้เห็นว่า ความเข้าใจและความรู้สึกของผู้บริหาร และนักวิชาการในโรงเรียนมัธยมที่มีต่อการจัดการมัธยมศึกษาใกล้เคียงกับจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ ข้อ ๔ ที่ว่า "เพื่อให้รักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ใหญ่จักบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย" และตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการมัธยมศึกษาระดับตำบล ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่ว่า "เพื่อสนับสนุนความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาโดยเท่าเทียมกัน และเพื่อให้ชุมชนได้มีบทบาทส่งเสริมสนับสนุนการมัธยมศึกษา..."^๒ อย่างไรก็ตาม จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จากตารางที่ ๑๕ แสดงให้เห็นว่าในการปฏิบัติจริงนั้น โรงเรียนและชุมชนยังร่วมมือกันอยู่ในเกณฑ์ที่น้อยมาก จึงน่าที่จะเสนอให้ผู้บริหารโรงเรียนแก้ไขและปรับปรุงการบริหารงานของตนเองในคานนี้ให้สูงขึ้น แต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของชุมชนในระดับตำบลในเขตการศึกษา ๑๐ อยู่ในฐานะไม่

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช ๒๕๒๑ (กรุงเทพมหานคร : จง เจริญการพิมพ์, ๒๕๒๐), หน้า ๒.

^๒ กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, "โครงการเปิดโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับตำบล," (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, [ม.ป.ป.]), หน้า ๓-๔. (อัครสำเนา)

เพียงพอแก่การครองชีพ จึงนำที่จะได้รับการสนับสนุนทางการเงินและงบประมาณจากรัฐบาล แล้วอาศัยกำลังแรงงานของประชาชนในชุมชนมาพัฒนาโรงเรียน

ในด้านการจัดทำแผนภูมิแสดงสายงานในการบริหารโรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่าได้จัดทำขึ้นเพียงร้อยละ ๕๕.๖๑ ซึ่งยังเป็นจำนวนน้อย ผู้บริหารโรงเรียน น่าจะได้ศึกษาค้นคว้าหรือการเข้าร่วมการอบรม แล้วนำหลักวิชาไปจัดทำขึ้นรวมทั้งเขียนพรรณานางานในแต่ละตำแหน่ง เพื่อเป็นแนวทางให้ครูปฏิบัติด้วย

เกี่ยวกับการเปิดสอนวิชาอาชีพให้กับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับตำบล โรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการเปิดสอน วิชาอาชีพที่มีการเปิดสอนมากคือ วิชาในหมวดเกษตรกรรม และหมวดคหกรรม นับว่าเป็นการเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นแล้ว ส่วนหมวดช่างอุตสาหกรรม และศิลปหัตถกรรม ยังมีการเปิดสอนน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในระดับตำบลในเขตศึกษา ๑๐ ยังไม่มีมากนัก ดังนั้นการเปิดสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับตำบลของ เขต ๑๐ จึงเป็นการสอดคล้องและสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

ในด้านการคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานทั้ง ๕ ด้าน ที่โรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับตำบลได้จัดทำ (จากตารางที่ ๑๑ ถึง ๑๕ หน้า ๖๐ ถึง ๖๕ มีสิ่งที่โรงเรียนได้จัดทำอยู่ในเกณฑ์น้อยที่น่าจะนำมาอภิปราย คือ

๑. ด้านการบริหารงานวิชาการที่จัดทำน้อยจนเป็นที่น่าสังเกต คือ จัดให้มีการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน ในเรื่องนี้อาจจะเป็นเรื่องใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมระดับตำบล ซึ่งผู้บริหารอาจจะยังไม่มี ความเข้าใจมากนักและจำนวนครูอาจารย์ในโรงเรียนมีจำนวนน้อยจนมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก การประชุมปรึกษาหารือจึงมักจะกระทำอย่างไม่เป็นทางการ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่ใช่เป็นการนิเทศ อีกประการหนึ่งผู้บริหารควรจะหันมาชักกลุ่มโรงเรียนตามระเบียบกรมสามัญศึกษาว่า ควบคุมโรงเรียนส่วนภูมิภาคให้เป็นประโยชน์ในการจัดการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน น่าจะเป็นเชิงปฏิบัติที่ดีกว่า

๒. คำนการบริหารงานบุคคล มีข้อที่จัดทำน้อยจนเป็นที่น่าสัง เกตคือ การจัดทำเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของครู เพื่อโรหิจำรณาควำมดีควำมชอบ ในเรื่องนี้ ทองอำคัยควำมรู้ และควำมเขำใจในระคัมผู้บริหารและอำจารย์สูง แมแต่ในระคัมมหาวิทยาลัย ซึ่งมีครู ผู้เขำใจสูง ก็ยังมีควำมซัดข้องในการนำไปใช้ เพราะในเรื่องนี้มีองค์ประกอบ ที่เกี่ยวข้องกับควำมทองการและควำมรู้สึกของคณอยู่มาก แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้งำนคำนนี้ คำนเป็นไปอย่างยุติธรรม และมีหลักทางการจัดการแบบวิทยาศาสตร์พอสมควร ฝ่ายผู้บริหาร โรงเรียนน่ำจะได้อคิดริ เริ่มจัดทำขึ้น โดยมอบหมำยใหม่ผู้มำศึกษำหำควำมรู้ในการสร้ำง เกณฑ์ จากมหาวิทยาลัย หรือ หน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้มีการจัดทำไว้เป็นระบบระเบียบแล้ว

๓. คำนการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน มีข้อที่จัดทำน้อย และน้อยที่สุด คือ การสำรวจควำมทองการที่จะศึกษำค่อในระคัมมัธยมศึกษำของนักเรียนชั้นประถมศึกษำใน ชุมชน กับการจัดทำประวัตินักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะวำการกำหนดเขตโรงเรียนในประเทศไทยยังอยู่ในขั้นวิจัยและทดลอง ดังนั้นควำมรู้สึก และควำมเขำใจของผู้บริหารโรงเรียนยังไม่เห็นควำมจำเป็น อย่ำงไรก็ตาม ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมระคัมต่ำบลคว่ำจะได้มีความคิดริ เริ่มที่จะจัดทำขึ้น เนื่องจำกสภาพในชนบทการกำหนดเขตโรงเรียนเกิดขึ้นด้วยตัวของมัน เอง ด้วยเหตุที่ผู้ปกครอง เห็นวำเสียค่าใช้จ่ายน้อยพอจะสนับสนุนได้และมีความสะดวกพอ ที่จะให้บุตรหลานของตนเขำศึกษำอยู่ใกล้ซึก เพื่ออำคัยแรงงำนนอกเวลาโรงเรียนในการ ประกอบอาชีพด้วย และยังจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการจัดท่ำงบประมาณในการขยาย อɑɑรเรียน และการขออัตรากำดั่งครูอำจารย์ที่จะมำบรรจุในโรงเรียน ส่วนในคำนการจัด ทำประวัตินักเรียน สำเหตุที่จัดทำน้อยที่สุดในคำนนี้ เนื่องจำกควำมเขำใจของโรงเรียนคิด วำเป็นงำนในหน้าที่ของการบริหารงานธุรการ ดังจะเห็นได้จำกตารางที่ ๑๔ ข้อ ๒ (หน้า ๒๔) มีผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบวำ การจัดทำทะเบียนหรือหลักฐานต่ง ๆ เกี่ยวกับประวัตินักเรียน อยู่ในเกณฑ์มำก คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๕๓) อย่ำงไรก็ตาม การจัดทำประวัตินักเรียนเกี่ยวกับ กิจกรรมนักเรียนจะมีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนท่ำงคำนพัฒนำการท่ำงการศึกษำ อɑรณม สัจคม นิสัย ตลอดจนควำมประพฤติและวินัย ทั้งนี้ผู้วิจัยขอยอมรับวำมิได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ในแบบสอบถาม

๔. ด้านการบริหารงานธุรการ มีข้อที่จัดทำน้อยจนเป็นที่น่าสังเกต คือ จัดทำตารางมอบหมายงานประจำและงานพิเศษให้ครู ทั้งนี้เป็นเพราะงานประจำนั้นยอมเป็นที่เข้าใจอยู่แล้วในหมู่ครูอาจารย์ ส่วนงานพิเศษอาจเป็นเพราะในสังคมโรงเรียนมัธยมระดับตำบล ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีครูประจำการอยู่น้อย การสั่งงานและการมอบหมายงานของผู้บริหารจึงมักกระทำควายวามากกว่า ยกเว้นในกรณีที่ เป็นโครงการหรือแผนงานระยะยาว หรือในกรณีที่ผู้บริหารหรือหัวหน้าหมวดวิชาจะไปราชการหรือลาพักระยะยาว ซึ่งน่าจะริเริ่มทำเพื่อการทดลองล้ม และเป็น การประสานงานให้ทุกอย่างสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

๕. ด้านการบริหารงานที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีข้อที่จัดทำน้อยจนเป็นที่น่าสังเกตอยู่ ๒ ข้อ คือ โรงเรียนจัดให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตแก่ชุมชน และโรงเรียนใช้แหล่งอาชีพในชุมชนเป็นประโยชน์ต่อการฝึกอาชีพของนักเรียน ในด้านการให้ความรู้ในการดำรงชีวิตแก่ชุมชน อาจเป็นเพราะโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับตำบลเพิ่งริเริ่มเปิดขึ้น งานภารกิจประจำยังอยู่ในขั้นพัฒนา ตลอดจนอาคารสถานที่ตาม ที่วิจัยพบก็ยังขาดอยู่ และแม้แต่วิสัยทัศน์ก็ยังมีน้อย หรืออาจเป็นเพราะผู้บริหารมองไปว่าเป็นหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน หรือกรมอาชีวศึกษาจึงทำให้ละเลยสิ่งนี้ไป อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารพิจารณาว่ามีอัตรากำลังครูพอและมีความเชี่ยวชาญโดยตรงก็อาจจะเริ่มดำเนินการในสิ่งที่มีอยู่ในโรงเรียนบางใด เช่น การตัดเย็บ การให้ความรู้ทางการเกษตรซึ่งเปิดสอนในบางโรงเรียนอยู่แล้ว ส่วนในด้านการใช้แหล่งอาชีพในชุมชนให้ เป็นประโยชน์ต่อการฝึกอาชีพของนักเรียน ในภาพสังคมปัจจุบันในเขตศึกษา ๑๐ ระดับตำบล แหล่งอาชีพยังมีจำกัด นอกจากการกสิกรรมต่าง ๆ ซึ่งปกตินักเรียนได้ช่วยเหลือผู้ปกครองอยู่แล้ว ฉะนั้นโรงเรียนจึงควรจะได้สนับสนุน โดยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการ พ.ศ. ๒๕๒๐ ส่งเสริมการฝึกงานในสถานประกอบอาชีพอิสระ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ ซึ่งตรงกับจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ ข้อ ๓ ที่ว่า "เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีระเบียบวินัยในการทำงาน ทั้งในส่วนตัวและหมู่คณะ มานะ

พวกเพียร อุตุน ประหยัด และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์” และนอกจากนั้นโรงเรียนควร
จะได้พิจารณาหาทางสร้างอาชีพใหม่ โดยเปิดสอนวิชาอาชีพที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และเห็น
ว่าเหมาะสมและสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นจัดทำได้

๖. เกี่ยวกับการใช้เวลาของโรงเรียนในการปฏิบัติงานทั้ง ๕ ด้าน
โดยมีการใช้เวลาให้กับการบริหารงานวิชาการ เป็นลำดับหนึ่ง งานธุรการ เป็นลำดับสอง
งานกิจการนักเรียน เป็นลำดับสาม งานบริหารบุคคลเป็นลำดับสี่ และงานบริหารเกี่ยวกับ
ความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นลำดับห้า นั้น เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นสิ่งที่เหมาะสมอย่างยิ่ง
เพราะงานวิชาการ เป็นงานสำคัญเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน การใช้เวลาหลักสูตรกว้าง
ให้นักเรียนมีโอกาสเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ได้ตามความถนัด และความสนใจ และการปรับ
ปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น การจัดโปรแกรมการเรียนให้นักเรียนเป็นราย
บุคคล เหล่านี้จะทำให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนยุ่งยาก ซับซ้อนมากขึ้น งานด้าน
ธุรการ เป็นงานที่จะสนับสนุนให้งานวิชาการและเรื่องราวของงานเกี่ยวกับนักเรียนดีขึ้น จะมี
ความรู้สึกขัดกับหลักวิชาคือ เรื่องการบริหารงานบุคคล แต่อย่างไรก็ตาม โรงเรียนมัธยม
ระดับตำบลส่วนใหญ่มีครู อาจารย์ อยู่จำนวนน้อย ดังนั้นสังคมในหมู่บ้าน อาจารย์ จึง เป็นสังคม
ที่ใกล้ชิดกัน ความสัมพันธ์ต่อกันเกิดขึ้นง่ายกว่าในโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งมีครู อาจารย์อยู่มาก
ดังนั้นการบริหารงานบุคคลก็มักเกิดขึ้นในระบบขององค์การที่ไม่เป็นทางการ เสียมากกว่า จึง
ทำให้มองเห็นว่า การบริหารงานบุคคลโรงเรียนใช้เวลาในการจัดทำน้อยและถูกจัดอยู่ใน
อันดับสี่ ส่วนงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น โรงเรียนใช้เวลาในการจัดทำอยู่ในลำดับที่ห้า
ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากโรงเรียนส่วนมากเพิ่งจะเปิดใหม่ อยู่ในระยะก่อสร้าง จึงยังไม่พร้อม
ที่จะให้บริการแก่ชุมชนมากนักและโรงเรียนคงจะอยู่ในฐานะขอความร่วมมือและช่วยเหลือจาก

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง ของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช ๒๕๒๑ (กรุงเทพมหานคร : ป.สัมพันธ์พาณิชย์, ๒๕๒๐),

ชุมชนทางคานแรงงานในการพัฒนาโรงเรียนมากกว่า แต่สภาพทางเศรษฐกิจของประชาชนในท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ การประกอบอาชีพทำไร่นาทำไร่ทำสวนทำไร่ทำสวน ขวนขวาย โรงเรียนก็คงได้รับความร่วมมือน้อย ฉะนั้นผู้บริหารควรจะได้พิจารณาหาทางใช้แหล่งอาชีพในท้องถิ่นให้นักเรียนได้ฝึกอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกอาชีพอิสระในครอบครัว จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้ดียิ่งขึ้น ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล แต่อย่างไรก็ตามในข้อความนี้ก็เพียงแต่ถามถึงการใช้เวลาของโรงเรียนเท่านั้น มิได้หมายรวมไปตามหลักวิชาว่างานอะไรมีความสำคัญยิ่งหย่อนกว่ากัน

ตอนที่ ๓ อภิปรายปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบลทั้ง ๕ ตำบล

๑. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่มีข้อที่มีปัญหามากที่นำมาอภิปรายคือ การจัดทำตำราอ่านประกอบเพื่อให้นักเรียนศึกษาคนเดียว การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และการจัดวารสาร เอกสาร และตำราทางวิชาการไว้ให้ครูได้มีโอกาสค้นคว้าเพิ่มเติม ปัญหาเหล่านี้ดูเหมือนจะเป็นปัญหาโดยทั่วไปเกือบทุกระดับการศึกษาของประเทศไทย สาเหตุอันเนื่องมาจากงบประมาณของประเทศที่จัดให้กับการศึกษามีจำกัด และสาเหตุอีกประการหนึ่งคือ ผู้บริหารเองมักจะมองแต่ด้านที่จะขอตั้งงบประมาณกับการสร้างวัตถุที่ปรากฏแก่สายตาบุคคลอื่นได้ชัด เช่น เน้นหนักการสร้างรั้วสร้างอาคารใหญ่โต แต่หากคิดไม่ไวงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญ และงานวิชาการจะดีได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนและครูอาจารย์มีเอกสาร ตำราอ่านค้นคว้าเพิ่มเติม ทั้งจะเป็นการเพาะอุปนิสัยให้ครู อาจารย์ และนักเรียนรักการอ่าน มีความรู้ใหม่ ๆ มาสอนเพิ่มเติม และนักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เมื่อจบการศึกษาไปแล้ว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ว่า น่าจะได้จัดทำทุกระดับหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการมัธยมศึกษา คือผู้บริหารโรงเรียนเองต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดยตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ แสวงหาหนังสือ ตำรา วารสารที่ประกอบหลักสูตรและประกอบการเรียนการสอนโดยทั่วไปขึ้น และหน่วยเหนือก็ควรให้ความ

สำคัญโดยจัดสรรงบประมาณให้ หรือตั้ง เป็นกฎเกณฑ์ว่าในแต่ละปีควรจัดสรรงบประมาณเพื่อ การซื้อหนังสือ ตำรา วารสาร เป็นจำนวนกี่เปอร์เซ็นต์ของ งบประมาณของ โรงเรียน เพื่อ กันมิให้ผู้บริหารละเอียดเกี่ยวกับงานทาง คำนี้นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนที่ฉลาดและเอา ใจใส่ ควรจะศึกษาและแสวงหาวารสารและหนังสือของหน่วยงาน บริษัท หรือ มูลนิธิ ที่ มีบริการแจกฟรี โดยติดต่อขอเป็นสมาชิก หรือรับหนังสือบริจาคเข้าห้องสมุดโรงเรียน ก็จะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนและครูได้มีวารสารและหนังสือทางวิชาการได้อ่าน ส่วนใน การปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ที่ยังเป็น ปัญหาเท่านั้น จากผลงานวิจัยทาง คำนการปฏิบัติ ก็สอดคล้องกับทาง คำนปัญหา คือ โรงเรียน มัธยมศึกษาระดับตำบล ยังจัดทำได้ไม่ถึงร้อยละ ๕๐ (คู่มือที่ ๑๑ ข้อ ๕ หน้า ๖๐) สาเหตุและอุปสรรคทาง คำนนี้อาจเกิดขึ้นเพราะความไม่เข้าใจในเรื่องหลักการพัฒนาหลัก สูตรของครู อาจารย์ และผู้บริหารโรงเรียน และโดยที่ความเคยชินที่เราเคยยึดแต่ตำรา และแบบเรียนเป็นหลักในการสอนมาแต่อดีต ทำให้ขาดความคิดริเริ่มในการที่จะปรับปรุงหลัก สูตรที่ได้รับไปจากส่วนกลางให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ในเรื่องนี้โรงเรียนควรได้รับความช่วย เหลือจากหน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญและศึกษานิเทศกเขต ในการกระตุ้นและช่วยพัฒนาทาง คำนนี้ก่อน เพราะศึกษานิเทศกมีหน้าที่และความเข้าใจใน คำนนี้อยู่มาก

๒. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล โดยส่วนรวมแล้ว ผู้ตอบแบบ สอบถามเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่มีข้อที่มีปัญหามากที่จะนำมาพิจารณาอภิปราย คือ เรื่องการจัดสรรอัตราครูให้กับโรงเรียนให้ตรงกับความต้องการ และครูในโรงเรียนแสดง ความปรารถนาจะโอนย้ายไปอยู่ในโรงเรียนประจำอำเภอ จังหวัด และจังหวัดอื่น และยังมีเรื่อง que ผู้บริหาร เห็นว่าเป็นปัญหามาก แต่นักวิชาการเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยคือ ทางราชการ จัดบ้านพักครูให้ไม่เพียงพอกับความจำเป็นของครูในโรงเรียน ปัญหาทั้ง ๓ คำนนี้น่าจะเป็น ปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันอยู่ โรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบลส่วนใหญ่ตามหลักความเป็นจริง แล้วก็มีความยากลำบาก และยุ่งกันการมากกว่าโรงเรียนระดับอำเภอและจังหวัดอยู่แล้ว ดังนั้นการที่จะชักจูงใจครู อาจารย์ ที่จบใหม่ ๆ หรือแม้จะเป็นคนเก่าที่จะโอนย้ายไปนั้นจึง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง แต่โรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบลก็ยังคงมีกฎเกณฑ์ และหลักการ

เช่นเดียวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาธรรมดา เหมือนระดับอำเภอและจังหวัด มีหน้าทำการพิจารณาความดีความชอบในระบบราชการของกระทรวงศึกษาธิการก็ยังคงคำนึงถึงปริมาณงาน และจำนวนนักเรียนและห้องเรียนเป็นหลักอยู่ น่าจะหันมาพิจารณาค่าความเสี่ยง (Risk Taking) และถ่วงความยากลำบากของงาน

การจัดสรรอัตราครูไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียนมีสาเหตุมาจาก ๒ ประการ คือ ประการแรกทางผู้บริหารโรงเรียนขอไปผิดพลาด ประการที่สองทางกรมจัดครูให้ผิดพลาด ประการแรกนั้นถ้าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความสามารถในวิชาบริหารการศึกษา และไม่มีจิตใจที่เห็นแก่พวกพ้องปัญหาก็จะไม่เกิดขึ้น แต่ประการที่สองคือทางกรมจัดให้ไม่ตรงกับความต้องการนั้น สาเหตุอาจจะเกิดขึ้นจากการที่ไม่มีครู อาจารย์ สมัครไปในอัตราและเงื่อนไขที่กำหนดเพราะความยากลำบากและทุกคนคงตั้งคำถามว่า ดังนั้น เมื่อมีการสมัครมาทางกรมก็จะรับ เพื่อช่วยเหลือ และเพื่อมิให้สมัครว่าง เหลืออยู่ มาก จึงจะเห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล บางโรงเรียนมีอัตราที่ขอ และได้รับอยู่ มาก แต่ไม่มี ครู อาจารย์ อยากรมาทำงานตามอัตราและเงื่อนไขที่ขอนั้น และเรื่องนี้ก็สัมพันธ์ และเป็นปัญหาเกี่ยวกับครู อาจารย์ ที่ปรารถนาจะโอนย้ายไปรับราชการในระดับอำเภอ และจังหวัด เพราะมีความสะดวกสบายกว่า โอกาสก้าวหน้าในราชการและงานส่วนตัวมีมากกว่า ดังนั้นแรงจูงใจทางด้านความสะดวกสบาย ความปลอดภัยและความก้าวหน้าจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางราชการจะต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อทดแทนสิ่งที่คนขาดไป จะเห็นได้จากแบบสอบถามปลายเปิดที่มีความต้องการทางด้าน น้ำดื่ม น้ำใช้ และไฟฟ้า ตลอดจนการเรียกร้อง ขอบานพักครู ตามที่ผู้บริหารเห็นว่า เป็นปัญหามาก เพราะผู้บริหารมักจะเป็นผู้ที่ถูกโอน โยก ย้ายมาจากที่อื่น ๆ เพื่อหาทางก้าวหน้าไว้เป็นเบื้องตนก่อน ส่วนครู อาจารย์ มักจะเป็นผู้ที่มิชอบการถูกโยกย้าย และเป็นคนในท้องถิ่นเสียส่วนใหญ่ จึงมองปัญหาเรื่องที่พักอาศัยเป็นเรื่องที่มีปัญหาอยู่น้อย ดังกล่าว

๓. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียน โดยส่วนรวมของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย มีข้อที่เป็นปัญหามากคือ การขาดบุคลากรที่เหมาะสมในการบริหารกิจการนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องนี้ สำหรับประเทศไทย แต่เดิมได้ทำกันมา

โดยอาศัยประสบการณ์ และสิ่งที่เคยปฏิบัติอย่างไรก็ทำไปอย่างนั้น เป็นส่วนใหญ่ทางค่านี้นี้
 ปัจจุบัน เป็นศาสตร์โดยเฉพาะ แต่ก็ยังมีเปิดสอนกันเป็นวิชาเลือกอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่ง
 ภาควิชา หรือครูอาจารย์ไม่เคยปฏิบัติหรือศึกษากันมาก่อน ก็จะทำกันไปตามแบบเดิมเท่าที่
 เคยทำมา ฉะนั้นน่าจะได้มีการพัฒนา เปิดสอนกันอย่าง เป็นหลัก เป็นฐานได้แล้ว เนื่องจากบท
 บาทของนักเรียน และนักศึกษาในค่านี้นี้ในปัจจุบันก้าวหน้าไปกว่าแต่เดิมมาก การที่จะมีครู
 อาจารย์ที่เข้าใจในค่านี้นี้ไปร่วมช่วยจัดการบริหารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาย่อมจะเป็น
 การประสาน และสร้างความเข้าใจให้นักเรียนมัธยมศึกษาซึ่งจะเจริญก้าวหน้า เป็นสมาชิกที่
 ดีของสังคม ได้มีความเข้าใจถึงบทบาทของตนเองสูงขึ้น และยังมีข้อที่ผู้บริหารและนักวิชา
 การมอง เห็นต่างกันอีก ๒ ประการคือ การจัดทำทะเบียนประวัติ ค่านการ เรียน ความประ
 พุทธิ สุขภาพ และปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ เรียบร้อยพร้อมที่จะนำมาใช้ได้ และการ
 ให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีความขาดแคลนซึ่งผู้บริหาร เห็นว่าเป็นปัญหามาก แต่นักวิชา
 การ ก็อดคุมครู อาจารย์เห็นว่า เป็นปัญหาน้อยนั้น สาเหตุที่มอง เห็นชั้กันอยู่บาง เนื่องมา
 จากผู้บริหารมีทักษะทางคตินิยมสูงกว่าครูอาจารย์ ซึ่งผู้บริหารมักมองรอบกว้างไกลกว่า ความ
 ห่วงพอใจในทั้งสองด้านคงกล่าวจึงมีน้อย ส่วนครู อาจารย์ มุ่งที่การสอน และวิชาการของนัก
 เรียนเท่านั้น องค์ประกอบทางค่านความขาดแคลนอาจ เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาทางค่านต่าง ๆ
 ขึ้นได้ก็มาก ความขาดแคลนนั้น เกิดขึ้นจากสภาพ เศรษฐกิจโดยทั่วไปของสังคมไทยซึ่งส่วน
 ใหญ่ก็อยู่ในฐานะลำบากอยู่แล้ว ซึ่งแม้แต่รัฐบาลเองก็พยายามที่จะผันเงินไปช่วยเหลือ
 แต่อย่างไรก็ตามทางค่านนักเรียนก็เป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารควรแสวงหาทุนสนับสนุนจากภายนอก
 เขามาช่วยเหลือ เช่นทุนจากมูลนิธิ หรือบริษัทต่าง ๆ ที่พยายาม ติให้กับนักเรียนที่ยากจน
 และขาดแคลน ผู้บริหารไม่ควรจะนิ่งเฉย ถ้ามีความรักและเห็นใจเด็กนักเรียนของตนเอง
 นอกจากนั้นผู้บริหารอาจช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนได้ โดยการสนับสนุนให้นักเรียนผลิตผล
 งานทางค่านวิชาอาชีพมาสู่ตลาดได้ ส่วนทางค่านทะเบียนประวัติ ค่านการ เรียน ความประ
 พุทธิ สุขภาพและปัญหาอื่น ๆ นั้น ข้าราชการจะได้จัดหน่วยงานเพื่อประสานงานกับฝ่ายธุ
 การของโรงเรียนซึ่งจากผลการวิจัย ปรากฏว่าได้มีการจัดทำมากอยู่แล้ว นำข้อมูลมาใช้ให้

เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการกิจการนักเรียนไคตวอย

๔. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานธุรการ โดยส่วนรวมแล้วผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัญหาหนอยนั้น ก็น่าจะเป็นการถูกต้องในเชิงที่ว่า งานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับตำบลซึ่งส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก งานธุรการก็ไม่ทันสมัย และวัสดุอุปกรณ์ซึ่งมีน้อยอยู่แล้ว จำนวนนักเรียนและครู อาจารย์ ก็มีน้อยด้วย จึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าปัญหาหนอยและในการจัดลำดับการใช้เวลาของโรงเรียนของการวิจัยนี้ ก็จัดอยู่ในลำดับที่สอง ดังนั้นปัญหาต่าง ๆ จึงลดน้อยลงไปด้วย แต่มีข้อที่ผู้บริหารเห็นว่าเป็นปัญหามากก็คือ การงบประมาณ และขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ทางคานนี้ ซึ่งก็นับว่าเป็นความคิดเห็นที่เป็นจริง เพราะแม้แต่การเปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับตำบลปัจจุบัน บางโรงเรียนตั้งขึ้นเพราะมีผู้มีจิตศรัทธามอบที่ดินให้ หรือตั้งขึ้นเพราะเหตุผลทางการเมือง ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดแรงสนับสนุนของบุคคลทั้งสองกลุ่มดังกล่าว จึงเป็นการระของกระทรวงศึกษาที่จะต้องรับผิดชอบ แต่ในการจัดสรรงบประมาณของกรมนี้ โรงเรียนหนึ่งมีจำนวนนักเรียนมากที่อยู่ใ้ในระดั้บอำเภอหรือจังหวัดมักได้รับการพิจารณา ก่อน ดังนั้นภาระความรับผิดชอบคานนี้จึงตกอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนและชุมชนเป็นอันมาก ๕. คว้ยเหตุที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีครู อาจารย์น้อย ทำให้ผู้บริหารบางครั้งต้องทำหน้าที่งานธุรการหนักมากไปคว้ย จึงทำให้ผู้บริหารเกิดความรู้สึกที่ตองการบุคลากรที่จะทำหน้าที่ทางคานงานธุรการ เพื่อแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบของตน ซึ่งทางคานนี้จะเห็นชัดว่า นักวิชาการมองเห็นว่าเป็นปัญหาหนอย เพราะตนเองทำหน้าที่เฉพาะคานการสอนเป็นส่วนใหญ่

๕. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานคานความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง สองกลุ่มเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์หนอย ความเห็นอันนี้ก็คงไปสอดคล้องกับในคานการปฏิบัติ (ตารางที่ ๑๕ หน้า ๒๕) ที่ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติหนอย ในเรื่องนี้ก็น่าจะตรงกับหลักความจริงว่า คนทำงานหนอยหรือรับผิดชอบหนอยก็ยอมเกิดปัญหาหนอย ซึ่งผลจากเรื่องนี้เป็นสิ่งที่ไม่น่าพึงพอใจนัก เพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับตำบล มีจุดมุ่งหมายอย่างสูง เพื่อพัฒนาชนบท ดังนั้น ความสัมพันธ์และความร่วมมือกันอย่างไร กลชคยอมจะมีความหมายสูงในการทำงาน

ของผู้รับผิดชอบในการบริหารงานของโรงเรียน ความคิดริเริ่มและการเข้าร่วมของโรงเรียน กับชุมชน ย่อมยิ่งผลให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ และความเจริญก้าวหน้าให้กับชุมชน ความร่วมมือ ของชุมชน จะมีมากก็เมื่อเห็นวาทน์ได้รับความเอาใจใส่ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วม สนับสนุนทางคานกิจการต่าง ๆ ของชุมชนจากทางโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรสนับสนุนให้ ครู อาจารย์ และนักเรียนเข้าร่วมกับกิจการงานของชุมชนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

๑. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในรูปแบบสอบถาม น่าจะมีการวิจัยภาคสนาม (Field Study) โดยการไปสังเกต สัมภาษณ์ และเข้าไปศึกษาการปฏิบัติงานโดยตรง ซึ่งจะต้องใช้เวลาพอสมควร แต่ก็จะได้ผลในเชิงเห็นการปฏิบัติสูงกว่าในเรื่องเดียวกันนี้
๒. ควรมีการวิจัยในเชิงนี้แต่กำหนดตัวแปร ตามขนาดของโรงเรียน จำนวนครู อาจารย์ และนักเรียน แล้วเปรียบเทียบว่า ปัญหาของโรงเรียนมัธยมระดับตำบลขนาดปานกลาง และขนาดเล็กลงมีความแตกต่างกันอย่างไร
๓. ควรมีการวิจัยเรื่อง การกำหนดเขตการศึกษาของโรงเรียนมัธยมประจำตำบล ควบคู่กับการกำหนดเขตการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการจัด ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับตำบลได้ถูกต้องและอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสม
๔. ควรมีการวิจัยเรื่อง ความสูญเสียเปล่าในการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับ ตำบล เพื่อหาทางลดปัญหาค่าใช้จ่ายที่สูญเสียเปล่า และจะได้จัดงบประมาณได้ถูกต้องสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับตำบลที่มีอยู่แล้ว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย